

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

23. De tertio Ecclesiae praecepto, nimirum de Decima fructuum parte
soluenda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

nam rei illicitæ & periculosa; Secunda in eo, quod in Clem. Si furiosus de Homici, habetur, furiosum non cōtrahere irregularitatem, etiam si aliter per amentiam occiderit, & culpa sua in amentiam deuenit. Annotandum est, nihil mirum esse, si ex Alexandro, S. Thoma, Bonauent. & Richardo, quis probet ebrium irregularem fieri, si occiderit aliquem; quoniam illi Auctores scripserunt ante Clementem. Si furiosus, & ita docuerunt, in irregularitatem incurere etiam eum, qui tuendo seipsum, occidit inuadentem in eum. Præterea Auctores primæ sententiæ ex Clem. Si furiosus sic argumentantur: quoniam in ea Clem. ebrius non excipitur. Reuera in Iudicio, magis primæ opinionis standum existimo; ac in foro conscientia, secunda sententiā probabilior mihi videtur; nam Iudices cum videant ebrium non excipi in Clementina. Si furiosus, & rei illicitæ ac periculose operam dare, vtiq; indicabunt eum irregularem esse: At in foro conscientia eadem videtur esse ratio de ebrio, quæ est de furioso. Ergo si amentis rationis impositio quamuis culpa sua in amentiam incurrit, irregularis non fit, si alterum occidat: consequens est, vt nec ebrius irregularitatem contrahat.

Octauo quæritur, An ebrius factus rationis impositio, & peccata per ebrietatem faciens, sit liber & immunis à pœna legis cōstitutum in eos, qui hoc aut illud crimen admiserint? Nam ex vnâ parte Aristoteles lib. 3. Ethico. ca. 5. ait, ebrijs duplices pœnas merito esse irrogatas, & propter ebrietatem, & propter delicta per ebrietatem commissa. Ex altera parte August. lib. 22. Contra Faustum c. 44. ait, Loco culpandum non quantum in celsus, sed quantum ebrietas meretur. Ambros. lib. 1. de Abraham c. 6. & refertur in cap. Sanè 15. quæst. 1. Ideoq; inquit, si qui per vinum deliquerunt, apud sapientes Iudices venia quidem facta donatur; sed leuitatis damnantur auctores. Hieronymus in epist. de Custodia virginis ad Anastasium, ait: Locus amicus Dei in monte saluatus, & de tot millibus populi solus inuis inuenitur, inebriatur à filiabus suis: & licet ille patiens genus humanum defecisse, & hoc faceret liberum magis desiderio, quam libidine, tamen sciebant, vinum inuis hoc non nisi ebrium esse facturum. Denique quid fecerit, ignorauit. Et quamquam voluntas non sit in crimine, error in culpa est. Origines Hom. 5. in Genesim: Vnde videtur mihi (Loth) in parte culpabilis, in parte excusabilis inueniri. Excusari namque potest, quod à concupiscentia & libidine crimine liber est, & quia nec ipse voluisse arguitur, neque volentibus consensisse; subiacet culpa, quod decipi potuit, quod vino nimis indulsit; & hoc non semel, sed iterum fecit. Dicendum est cum S. Thoma 2. 2. q. 150. art. 4. Qui factus est absque vlla culpa sua ebrius, si deinde peccata committat, liber & immunis est à pœna debita peccatis: Si verò culpa sua ebrietatem incurrit, dignus est venia non ex toto, sed ex parte: quia leuius est delictum per ebrietatem paratum, quam si à sciente fieret, eo quod sit minus voluntarium. Et hoc est, quod dixerunt Origenes, Ambrosius, Hieronymus & Augustinus; nec oppositum docuit Aristoteles: qui non dixit, ebrium grauiori pœna mulcandum, sed duplicem pœnam mereri, & propter ebrietatem, & propter delicta per ebrietatem admissa: hæc tamen delicta leuius puniuntur, quam si cum scientia pararentur.

Cap. XXIII.

DE TERTIO ECCLESIAE
PRAECEPTO, NIMIRUM;

De decima fructuum parte soluenda.

PRIMO quæritur, Quid appellatione Decimæ lus Canonicum accipiat? Respondeo cum Hostiensis in Summa, de Decimis §. 1. intelligit, omnium bonorum mobilium, siue fructuum iure quæstorum partem decimam, quæ ministris Ecclesiæ quotannis persoluitur, Porro in Decima continentur duo, quæ Clericis & Ecclesijs debentur: Vnum est, Pars fructuum quos percipimus, non tamen certa, definita, & taxata, sed tanta, quanta est necessaria ad commoda Clericorum alimenta, & stipendia iure debita; siue ea sit decima, siue octaua, siue vigesima. Alterum est, pars certa & taxata fructuum, quæ soluitur ad Clericos commodè sustentandos & suo debito stipendio afficiendos: & hæc dicitur Decima pars fructuum, quæ Parochiali Ecclesiæ persoluitur: de qua in præsentis loco disputamus.

Secundo quæritur, An Decima ante vllam legem scriptam, præcepto vllò solueretur. Respondet Hugo S. Victoris lib. 1. de Sacramentis part. 2. cap. 3. & 4. Tempore legis naturalis nullum fuisse præceptum diuinitus datum homini de decima persolueda, sed tantum consilium. Abraham siquidem ante legem Moysi, de omnibus quæ deiecit bello quatuor regibus reportauerat, Melchisedech Sacerdoti decimam partem soluisse memoratur: id quod etiam Apostolus his verbis non obscure testatur: Intuemini autem quantum sit, cui decimas dedit de principibus Abraham Patriarcha. Et Iacob, cum patris iussu Mesopotamiam peteret, vt ibi uxorem duceret, decimam suorum omnium bonorum se Deo daturum, voti religione promissit: Si fuerit, inquit, Dominus mecum, & custodierit me in via, per quam ego ambulo, & dederit mihi panem ad vescendum, & vestimentum quo operiar, & uerj que fuero profpexerit ad domum Patris mei; erit mihi Dominus in Deum; & lapis iste, quem erexi in titulum, vocabitur Domus Dei: cunctorumq; quæ dederit mihi, decimas offeram tibi. Vult itaque Sanctus ille Patriarcha se decimam soluturum, quam nulla naturæ lege soluere cogebatur. Immo scriptores ethnici tradidit, decimam fructuum partem à suis Maioribus, Dijs dari solitam fuisse. Thus, (inquit Plinius Lib. 19. cap. 14. prope finem) collectum Sabotam camelis conuehitur, porta ad id vna patente. Digridi via, capitale leges sectre. Ibi decimas Deo, quem vocant Sabim, mensura, non pondere, Sacerdotes capiunt: nec ante mercari licet. Et paulo post: Sunt & quæ Sacerdotibus dantur portiones, scribisque regum certæ. Et capit. 19. Sarmenia, inquit, hasta diuidit Sacerdos, Deo partem ponit: reliquam mercator in massam condit. Et Diodorus lib. 5. Et Plutarchus in Problema. capit. 16. referunt, decimas Herculi solutas fuisse. Nec solum dabant, sed se daturus etiam ethnici plerunq; vouebant, vt testis est Cicero Lib. 3. de Diuinat. Neque, inquit, Herculi quisquã decimam vouit vnquam. Quapropter Lucillum Romani moris & iuris peritissimũ, quod decimam vouisset, votuq; persoluisse, maximis opibus auctũ, veteres ex-

Genes. 14.

Hebr. 7.

Genes. 28.

stimasse,

stimasse, narrat Plutarchus in Lucullo. Cum Camillus ibidem ob Veios bello captos Delphico Apollini decimam prædæ vouisset, nec in publico aurum soluendi facultas esset, matronas patriæ magis, quam suis commodis consulentes, omnia sua ornamenta, etiam mundum muliebrem in ærarium retulisse, Lilius recenset Lib. 5. Deca. 2. Tradit quoque Herodotus in lib. 1. & 9. Croesum Cyro consilium dedisse, vt ex omnibus hircis decimus quisque toui redderetur: & Aeginatas decimam ex spolijs Perfarum, qui Platænsi prælio occubuerant, Dijs quibusdam dedicasse. Xenophon in Oratione quam edidit de laudibus Agagilæ, scribit, ipsum duorum annorū spatio, cæcum talenta & amplius, Deo apud Delphos in decimā dedisse.

Tertio quaeritur, Quotuplex sit decima? Respondet, cum Hostiensis in Summa, tit. de Decimis, §. 3. cuius sententia communi consensu recepta est, esse Triplicem, Prædialem nempe, Personalem, & mixtam. Prædialis, est decima pars, quæ soluitur ex fructibus qui proueniunt ex prædijs; cuiusmodi sunt vinum, frumentum, olera, & fructus arborum. cap. Peruenit. cap. Pastoralis. cap. Apostolica, de Decimis. Personalis, est decima pars fructuum prouenientium ex aliqua industria, vel opera personæ, nimirum ex mercatura, negotiatione, militia, venatione, opificio, vel ex cuiuspiam alterius rei disciplina & arte quam quis exercet. cap. Decima, 10. questio. 1. & cap. Ad Apostolicæ, de Decimis. Mixta, est decima pars fructuum prouenientium ex animantibus, quas in pascuis, aruisue nostris, nostræ cura & diligentia nutrimus; quales sunt foetus pecorum, porcorum, bouum; & eorum fructus, vt caseus, lac, butyrum, lana, pellis. Dicitur talis Decima mixta; quia fructus partim ex industria personæ, partim ex ipsis quodammodo prædijs sponte proueniunt: nam in pascendis & nutriendis animantibus requiritur hominis cura, diligentia, & industria, qua animantes custodiuntur; & prædia itidem, in quibus pascuntur, nutriuntur, & viuunt. Vt enim arbor, illius loci & soli censetur, in quo uiuit, & in quo radicæ agit, nõ illius, in quo uidetur consistere. l. Si plures, §. Si radicibus, ff. Arborum fructum casarum. Sic & animalia illius fundi vel prædij dicuntur esse, in quo laborant, & in quo viuunt, non illius, in quo morantur. l. Cuius quidam, ff. de Fundo instructo. Glossa Decimam Mixtam ad Prædialem reuocat: duo enim tantum genera Decimarum, Personalem, & Prædialem eo loco Glossa connumerat.

Quarto quaeritur, An Decima iure Diuino an potius Pontificio debeat? Duplex est opinio; vna affirmat Diuino iure deberi; Altera omnino negat vilo Diuino iure soluendam, sed tantum iure Pontificio, siue Canonico. Conuenit inter omnes, iure naturali & Diuino deberi Clerico qui inseruit Ecclesiæ, alimenta, quibus commodè sustentatur, & stipendia ratione muneris & officij, quo fungitur, & quod præstat. Iure quidem naturali, quia recta ratio præcipit, vt eum alamus, qui nobis inseruit, & vt demus ministro Ecclesiæ, qui nos spiritualia docet, vnde viuere queat, & quod eius opera, cura, & diligentia merentur. Iure Diuino, quia dixit Christus, Matth. 10. Dignus est enim operarius cibo suo. Questio itaque in eo consistit. An Decima, hoc est, vna pars ex decem partibus fru-

ctuum, quos colligimus iure diuino, an Canonico Ecclesiæ debeat? Priorem opinionem sequuntur communi ferè consensu iuris Canonici Doctores, Innocentius in cap. vlt. de Paroch. Ioan. Andreas in rubrica de Decimis, Hostiensis in Sum. tit. de Decimis, §. 7. Archidiaconus ca. 1. de Decimis in 6. Abbas in cap. In aliquibus de Decimis, Antonius in cap. Parochianos de Decimis, Alexander consil. 60. volum. 4. Ancharanus in cap. 1. de Decimis in 6. & Glossa ibidem: & hæc esse communem sententiam, scribit Franchus ca. 1. de Decimis in 6. Posteriorem opinionem amplectati sunt Theolog. Alexander 3. parti. quæstionum. 1. 2. & 3. S. Thomas 2. 2. q. 87. art. 3. quæstionibus. 2. q. 8. Richard. 4. dist. 17. art. 2. q. 7. ad 4. Henricus quæstionibus. 4. q. 28. Durand. in 4. dist. 1. q. 9. ad 1. Maior 3. dist. 37. q. 36. & 4. dist. 15. q. 4. Adrian. q. 5. art. 1. Antoninus 2. 2. parti. in 4. cap. 3. §. 5. Sotus Lib. 9. de Insti. q. 4. art. 1. Quibus subscripsere Summi. Alten. in Sum. Lib. 6. tit. 25. q. 2. & 3. Angel. Decima. num. 2. Syluest. Decima q. 3. & 4. Tabien. Decima num. 7. & inter iuris Pontificij scriptos Nauar. in Manuali cap. 21. num. 28. & Couar. Lib. 1. 7. ar. 1. resolu. cap. 17. nu. 2. Atque in hac quidem controuersia adeo inter se Pontificij iuris interpretes & Theologi dissident, vt Iuriconsulti Theologos etiam reprehendant & improbent. Immo scribit Antonius, Theologorum sententiam non procul abesse ab hæresi: quippe quæ cum iure Canonico aperte pugnare videatur. Innocentius quoque ait, esse ferè hæreticos eos qui afferunt, decimas etiam sub lege Gratæ, nõ iure Diuino, sed tantum humano deberi. Quamuis Hostiensis docere videatur, decimas quidem prædiales diuino iure, Personales verò humano tantum iure solui, quam sententiam tuetur Henricus in ca. Peruenit de Decimis, & Felinus in cap. Casus de Prescripto, idque communi vtu esse receptum, testatur Cardinalis in cap. de Decimis, & Abbas in cap. In aliquibus, citato, sic ait: Nam licet motina Theologorum malimur stringant; tamen in dubijs debemus stare interpretationi Sententiarum, & Summi Pontificij, & Alexand. consil. 60. prædicto dicit Theologorum sententiam iure Pontificio improbari. Contra verò Theologi, Sotus, Maior, & Syluester locis citatis iuris Canonici Doctores in hac parte tanquam non legitimis ad hæreticos Diuini iuris interpretes reiciunt. Item Batrius scribit, in hac Questione potius esse iuris Canonici Consuleis, quam Theologis ad hæreticandum: propterea quod ius Canonicum satis perspicue tradiderit, Decimam iure Diuino deberi. At cõtra Sotus & Maior testatur potius esse Theologis credendum, quod ipsorum sit scripturas sacras interpretari, ex quibus tanquam è fontibus, diuina iura ducuntur & peruntur: nam & ipsi quoque Pontifices ac ceteri Patres, ideo aliquid iuris esse diuini testantur, quia ex sacris literis eruntur.

Vt hanc controuersiam aliqua ex parte obscuram & perplexam, commodius explicemus ac dirimamus, præmittendum ducimus, inter omnes constare, Decimam in Vetere Hebræorum populo, iure diuino esse solutam, vt constat Exod. 22. Decimas tuas, inquit Moyses, non tardabis reddere. & Leuit. 27. Omnes decime terræ, siue de pomis arborum, siue de frugibus, Domini sunt, & illi sanctificantur. Omnia decimarum bonis, & ouis, & capræ, quæ sub pastoris virga transeunt, quicquid decimarum venerit, sanctificabitur Domini, & idem præcipitur, Num. 18.

Questio 11

Quæstionis igitur dubiæ est primum, verum decimæ debeantur nunc in tempore Euangelicæ legis, iure diuino, quod quidem aperte ex Novo Testamento colligatur, hoc enim affirmant, vt paulo ante diximus, Iuris Canonici Doctores, Theologi verò negant. Illi verò probant primum ex illo Matthæi 23. Vbi Dominus dixit: *Ve vobis Scribæ & Pharisei hypocrite: quia decimatis mentam, & anelam, & cyminum, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem.* Postea eos reprehendens, quod leuiora præcepta sectantes, grauiora negligenter, subdit: *Hæc oportuit facere, & illa non omittere.* Ergo voluit ibi Christus, vt vtraque præstarentur, ac proinde Decima solueretur. Deinde ex eo arguuntur, quod idem Christus dixit: *Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam Scribarum, & Phariseorum, non intrabitis in Regnum Cælorum:* & paulo ante dixerat: *Non veni soluere legem, sed adimplere.* Præcepit itidem vt Cæsari reddantur quæ Cæsaris sunt, & quæ sunt Dei, Deo ergo, quem admodum tributa, & census Cæsari persoluantur, ita etiam Deo, cuius sunt decimæ, persolui debent.

Secundum, dubiæ etiam quæstionis est, An præceptum datum diuinitus in Vetere Testamento de decima soluenda, ad mores pertineat, an verò potius ad cæremonias, quibus futura significabatur, An ad ciuilem veteris populi gubernationem? Quod est querere, An fuerit Morale præceptum, an Cæremoniale, an verò Iudiciale, Nam si ad mores pertinebat, Christi morte sublatum non est: Si ad Cæremonias, omnino abrogatum censetur, nec fas est, post Christi mortem illud obseruare: Si ad Populi gubernationem, delerum quidem est morte Christi, ita tamen, vt auctoritate Ecclesiæ de nouo constitui potuerit, Iuris itaque Canonici Doctores Morale præceptum fuisse censent; ac propterea minimè Christi morte antiquatum & extinctum, & ad primum Decalogi præceptum pertinere. Nam eo ipso, quod vnum Deum colere nos oportet, supremum omnium rerum Dominum ac Principem, aliquid ei offerre debemus, quo proficemur summum eius dominium ac principatum in omnia, & quo testemur eius esse vniuersa, & quicquid boni in nobis est, ei acceptum referendum. Theologi verò docent, eiusmodi præceptum Dei, ad ciuilem veteris populi administrationem spectare: & ideo Christi morte fuisse abrogatum; de integro tamen esse auctoritate Ecclesiæ constitutum. Nam ratio quidè naturalis præscribit aliquid esse Deo offerendum; sicut etiam præcipit aliquo tempore feriandum, & Deo diuinisq; rebus vacandum; at quemadmodum certum & statutum tempus minimè constituit, quo Deo vacemus; sic nec præcipit certam nostrorum bonorum partem Deo offerri: nec enim magis præcipit decimam, quam vigesimam, trigesimam, aut quinagesimam reddi.

In his igitur duabus quæstionibus à me propofitis longe probabilior & verior est Theologorum sententia, videlicet, iuris naturalis & diuini esse decimam, vel aliquid, quo ipsa decima compensetur; hoc est, partem aliquam nostrorum fructuum necessariam ad ministros Ecclesiæ sustentandos, & ad soluendum debitum operarij Ecclesiasticis stipendium, sed non definitè partem de-

cimam fructuum: nam in Nouo Testamento, vt docet S. Thomas *quodlib. 2. art. 8.* nullum diuinum præceptum est datum nisi ad Decalogum, & mores, ad fidem, spem, & charitatem, ac Sacramenta à Christo Domino instituta pertineat: at præceptum de decima soluenda, non est tale: quoniam iuris quidem naturalis est, vt Ecclesiæ ministris aliquid reddatur, ex quo viuant, & debito stipendio afficiantur; sed vt soluamus decimam partem fructuum nostrorum potius quam octauam, aut vigesimam, iuris naturalis non est; sed scripti, diuini, aut humani. Christus item Dominus in Nouo Testamento non legitur præcepisse vt decima soluatur. Dixit quidem ille, Scribas, & Phariseos reprehendens, quod ex minutis rebus decimam soluerent, & grauiora legis præcepta negligenter: *Hæc oportuit facere, & illa non omittere:* sed his verbis, vt S. Thomas *quodlib. 2. art. 8.* Henricus *quodlib. 4. q. 28.* interpretatur, Decimam approbatam, quatenus in eo vetere populo diuina lege soluebatur, quasi diceret; Vos, Scribæ & Pharisei, oportet decimam soluere prout est in lege imperatum, & alia etiam grauiora legis præcepta seruare. Obiciebant Canonici iuris interpretes, Christum quod dixisset: *Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam Scribarum & Phariseorum, non intrabitis in Regnum Cælorum.* Sed respondent Theologi, hoc ideo Scribis & Phariseis Dominum dixisset; tum quia illi in exteriora duntaxat virtutis officia incumbabant, interiora verò negligebant, & gloria apud homines aucupabantur, apud Deum autem eam comparandam parum, aut nihil curabant: tum quia minima seruabant, maiora contemnebant. Nec illud item obstat, quod obiciebatur: *Non veni soluere legem sed adimplere.* Nam Christus quoad vixit, legem seruare, & implere studuit, quæ tamen ipsius morte erat aliquo cessatura, cum ad id usque temporis fuerit diuinitus data. Pari ratione nihil impedit id quod est principio obiectum, nempe: *Reddite quæ sunt Cæsari, Cæsari; & quæ sunt Dei, Deo:* his enim verbis significare voluit, tributa Principibus debita soluere nos oportere; & Deo cultum, honorem & obsequium debitum tribuendum; & in illo vetere populo decimam esse reddendam, quia erat de ea soluenda præceptum diuinum constitutum. Nunc verò de ea reddenda diuinum præceptum non habemus, sed Canonicum duntaxat ab Ecclesiâ datum. Accedit his, vt quidam Theologi argumentantur, quod si Decima Diuini iuris esset, consuetudine abrogari non posset: at multis in locis tum ex toto, tum ex parte, Consuetudo tale ius abrogauit. Sed hoc argumentum non magnam vim habet contra Canonici iuris Doctores, vt inferius ostendam. Argumentantur alij; Priuilegio, aut beneficio Romani Pontificis fieri nõ posset vt decima non solueretur, si iure diuino deberetur: at in quibusdam Prouincijs Romani Pontificis auctoritate & concessu, Decima non soluitur. Sed nec hoc argumentum magni ponderis est apud me, vt inferius quoque dicam. Adde quod in Euangelio solum legimus, ministris Ecclesiæ commoda vitæ alimenta & stipendia deberi, iuxta illud: *Dignus est operarius cibo suo,* & *Matth. 10. Quis militat suis stipendijs vsquam?* At qui diuinum hoc ius non præscribit certam definitamque partem soluendam, sed

tantam, quanta sit necessaria ad commodè ministros Ecclesiae sustentandos & suo debito stipendio honorandos & afficiendos: hoc enim ius ingenue Theologi fatentur esse diuinum & naturale. Diuinum quidem, quia Apostolus dicit: *Dominus ordinauit, ut qui Euangelium annuntiant, de Euangelio uiuant: & qui altari deseruiunt, de altari uiuant: & ipse Dominus Matth. 10. Dignus enim est operarius cibo suo.* Naturale uero, quia naturalis ratio praescribit, ut qui laborat pro nobis, mercedè & stipendium debitum recipiat.

Quintò quaritur, Quo pacto intelligi debeat, quod toties ius Canonicum repetit, Decimam deberi iure diuino? *Respondeo*, Iuris Canonici Doctores hoc unico argumento esse permotos, quod in iure Canonico quatuor Doctores, Ambrosij, Gregorij, Augustini, Hieronymi testimonia continentur, in quibus perspicue dicitur, Decimam iuris esse diuini. Hieronymus certè ut refertur in c. 16. quæst. 1. Sic habet: *Quod autem Beatus in quaestione, utrum ius decimarum & oblationum secularibus prouenire possit? Nouit vestra sanctitas omnino non licere protestantibus hoc diuinis auctoritatibus patrum Canonum. Quamobrem si aliquando fuerint ab eis male detenta, quae diuini iuris esse noscuntur, & in usum transferantur, ut horum, & seruorum Dei, & reliqua. Et ut habetur in cap. Reuertimini eadem causa, & questione idem Hieronymus ait: Reuertimini ad me, & reuertar ad uos, dicit*

Matth. 7.

Dominus exercituum. Et dixistis: In quo reuertemur? Si affiger homo Deum quia uos configit me. Et dixistis, in quo configimus te? In decimis & primitiis: & ideo in penuria uos maledicti estis, & me configit gens tota. Inferte omnem decimam in horreum meum, & sit cibis in domo mea, & probate me super hoc, dicit Dominus, si non aperuero uobis castram cal., & effundero benedictionem usque ad abundantiam. Et post multa dicit: Si quando fames & penuria, & rerum omnium egestas opprimunt multam, sciamus hoc ex Dei ira descendere, qui in pauperem, si non accipiant elemosynam, fraudari se loquitur: & suas possessiones possimus decimas & primitias interpretari. Deinde Ambrosius Sermone primo de Quadragesima: qui Deo, inquit, non uult reddere decimas quas retinuit, & homini non si uult reddere, quod iniuste ab eo abstulerat, non timeat adhuc Deum, & ignorat quid sit uana poenitentia, ueritas, confessio. Et est Dei iustissima consuetudo, ut si in illi decimam non dederis, in ad decimam reuocent. Augustinus, ut habetur in cap. Decime 16. quæst. 1. ait: Deus enim uollet, qui dignatus est eorum dare, decimam à nobis dignatus est recipere, non sibi, sed nobis sine dubio profuturam. Et 16. quæst. 7. cap. Maiores, dicit: Maiores nostri ideo copijs omnibus abundabant, quia libentius decimas Deo dabant, & Caesari censum reddebant. Modo autem quia decessit deuotio fidei, accessit inuidia fisci: Nolumus pariri cum Deo decimis; modo autem tollitur totum: hoc tollit fisci, quod non accepit Christus. Gregorius uero, ut refertur in cap. Quadragesima, de Consecr. diuit. 5. Tubetur, inquit, ab omnipotenti Deo omnium bonorum nostrorum decimas dare.

Hoc idem multi Romani Pontifices suis Constitutionibus aperte tradiderunt, quia in primis Innocentius II. scribit in cap. Tua nobis, de Decimis: *Nimis profecto iniquum uideatur, si Decime, quas Deus in signum diuinitatis dominij sibi reddi praecipit, iustas esse decimas & primitias assuerant, occasione premissa vel excogitata magis si aude dimittunt ualeant. Et in cap. Tua de Decimis ait, nemine posse à solutione decimarum*

eximi imperiali concessione quamuis generali, quae diuina Constitutione debentur. Alexander III. in c. Parochianos de Decimis dicit: *Cum Decimae non ab hominibus, sed ab ipso Domino sint institutae, quasi debitum exigi possunt. Paschalis, ut refertur in cap. Decimas, 16. quæst. 1. Decimas, inquit, à Populo, Sacerdotibus, & Leuitis esse reddendas, diuina legis sanxerit auctoritas, Innocentius III. in Concilio Generali Lateranensi, & habetur in cap. In quibusdam de Decimis: *Illae decimae necessarias soluedae sunt, quae debentur ex lege diuina. Gregorius VIII. in cap. Decimas 16. quæst. 7. Oportet congruentius nos decimas & primitias, quas iure Sacerdotum esse sancimus, ab omni populo accipere, quas fideles, Domino precipiente offerunt, iuxta illud uaticinium Malachiae: Inferte omnem decimam in horreum meum. Urbanus II. Praecipimus ut decimas omnino dari Deo non negligatur, quas ipse Deus dari constituit: quia uincendum est, ut qui Deo suum debitum subtrahit, ne forte propter suum debitum asserat ei necessaria. His accedunt etiam Concilia; & quibus Moguntinense sic ait in cap. Decimae 16. quæst. 6. Decimas Deo & Sacerdotibus Dei dandas, Abraham salus, & Isaac promissis insinuat. Deinde lex statuit, ut omnes Sancti Doctores commemorant. Tridentina quoque Synodus in cap. 12. de Reform. scilicet 27. can. decimarum solutio debita sit Deo: qui eas dare uoluerit, aut damus impediunt, res alienas inuadunt. Et in Concilio Generali Lateranensi sub Innocentio III. ut habetur in cap. In quibusdam de Decimis, legitur: *Illae quippe decimae necessarias soluedae sunt, quae debentur ex lege diuina. Hoc sunt iuris Canonici decreta, quibus ostenditur, Decimam iuris esse diuinam, ut opinatur iuris pontificij consulti.***

Ceterum contra hanc iuris Canonici Doctrinam lententiam facere uidentur ea uerba quae refertur in cap. In quibusdam citatis, de Decimis ex Innocentio III. Concilio Generali Lateranensi, nimirum: *Illae quippe decimae necessarias soluedae sunt, quae debentur ex lege diuina, uel loci consuetudine approbata.* Vbi notandum sub distinctione & alternatione (ut loqui in iure mos est) dixisse Pontificem (ex lege diuina uel loci consuetudine approbata) ad distinctionem autem sufficit unius partis ueritas, non utriusque: Quapropter iuris pontificij consulti in ijs uerbis interpretandis plurimum laborant, & dissident. Alij enim docent, iuris diuini esse Decimam, sed consuetudine gentis, ciuitatis, uel populi, aliquando partem minorem solui, nimirum duodecimam, uigesimali, uel trigesimali. Alij dicunt, iure diuino Decimam deberi, sed consuetudine alicubi decima aliquo alio compensari, in multis enim locis Decimae usus & more sunt utre alia commutatae. Respondent alij, Decimam praedictam iuris esse diuinam, per sonalem uero consuetudine esse introductam. Ut merito dictum sit, inquit: *Decimae ex lege diuina debentur, uel loci consuetudine approbata.* Primum, in praedicta decima locum habet, & secundum, in personali. Ioan. Andreas & Panormitanus dicunt, hoc locum habere in ijs decimis, quae consuetudine soluentur: nam aliae sunt quae hoc modo & iure debentur. Profecto quicquid dicant, uelint nolint, in opinionem Theologorum incidunt, nimirum, quod attinet ad partem in certam & necessarium ad ministrum Ecclesiae commodè sustentandos, iure diuino decimam deberi, uel aliquod quo decima compensatur.

fatur; quia iuris diuini est, vt populus Ecclesie ministros commodè sustentet, & eis debitam laboris mercedem, & operæ stipendium soluat ac reddat. Sed Pontifex, & Concilium absolute, & simpliciter aiunt, Decimam deberi ex lege diuina, vel consuetudine approbata. Quare fatendum est multo veriorum esse Theologorum sententiam, omnia iura superius allegata, triplicem sensum habere posse: Primum, Decimam Deo deberi, & Deo solui: (his enim verbis Augustinus, Ambrosius, & alij Patres vtuntur) quia soluitur Ecclesie in Clericorum alimentum & victum: & Deus sibi dari dicit, quicquid suis ministris datur: ac propterea suorum ministrorum alimentum, horreum, & domum, appellat suum cibum, horreum, & domum. Deinde, quemadmodum leges, res sacras, ac religiosas dicunt esse iuris diuini, quia sunt à communi hominum vsu sepositæ: eodè sensu Hieronymus & alij Patres Decimam aiunt iuris esse diuini, quia nimirum sit res sacra & religiosa, hoc est, sacris vsibus deputata. Tertio, Pontifices sæpè testantur, Decimam iure diuino deberi, tum quia Decimam accipiunt prout est pars fructuum debita & necessaria Clericis ad commodum eorum alimentum & victum, & stipendium debitum, non autem prout est certa & definita pars fructuum; videlicet, Decimam vocant illi vel decimam partem fructuum, vel id omne quo decima compensatur, quodque necessarium est ad ministros Ecclesie comodè sustentandos. Tum etiam, quia significant, Decimam nunc Ecclesie solui, quæ lege diuina in veteri Hebræorum populo Leuitis, & Sacerdotibus debebatur. Et Decreta Canonica ius diuinum interdum appellant, quicquid in sacris literis continetur, siue ad veteris id, siue ad Nouum spectet Testamentum, siue id quod more veteris legis constitutum est.

Sexto queritur, An Decima personalis iure diuino debeatur? Duæ sunt opiniones, prima affirmat, estque Innocentij *cap. vlt. de Paroch.* qui infanos vocat, & quasi hæreticos, eos, qui negant Decimas personales reddi debere: & miratur quosdam Theologos iuniores asserentes, Decimam personalem minimè iure diuino persolui, sed humano, vel gentis, ciuitatis, vel populi consuetudine approbata. Quod probat ille duplici testimonio diuinarum scripturarum, ex capite nimirum 18. Numerorum, & ex cap. 11. Deuteronomij, vt omnium bonorum decima soluantur: at vbi leges ac iura nihil distinguunt, nec nos distinguere oportet. Accedit, quòd si ex ijs, quæ procreat humus, decima debetur, vt hæc bona Deo accepta referantur, ergo etiam ex ijs, quæ opera & industria hominis efficit, decima reddi debet, cù hæc etiam bona à Deo omnium bonorum largitore proueniant.

Secunda opinio docet, huiusmodi decimam iure tantum pontificio deberi. Extant enim decreta Pontificum, quæ iubent, hanc decimam solui, cuius quidem decimæ lex vetus nihil meminerat. Sic Hostiensis in *Summa tit. de Decimis §. 7.* Henricus *cap. Peruenit de Decimis*, Felinus in *cap. Causam de Praescriptis*, Cardinalis *cap. 1. de Decimis*, vbi dicit, hanc esse opinionem communem. De Theologis nihil est quod dicamus, quippe qui, vt prædiximus, generatim tradiderint, Decimam iure pontificio, non

diuino reddi, & solui; & S. Tho. 2. 2. q. 87. art. 2. ad 1. ingenuè fatetur, nullum esse in veteri lege datum præceptum de Personali decima soluenda. Et certè quicquid dixerit Innocentius, hoc quod diximus, est longè probabilius. Nam Deus voluit vt Leuita & Sacerdotes prædij, & possessionibus carerent; ac proinde lege sanxit, vt ceteri ex prædiorum, & possessionum fructibus, ipsis decimam persolueret. Quare quamuis vniuersim lex præcipiat, vt rerum omnium decima persoluantur; intelligitur tamen deberi decimam ex fructibus omnium prædiorum & possessionum quas Lex Moysi Leuitis & Sacerdotibus denegarat.

Septimò queritur, An Decima sit res spiritualis & sacra, an temporaria & profana? Respondeo, ex cõmuni omnium sententiâ distinguendū hic esse: Aut enim Sermo est de iure exigendi aut præcipiendi decimam, aut de ipsis fructibus, in quibus decima consistit. Si primū, Decima est res spiritualis & sacra, vt docet Abbas in *cap. ad hæc de Decimis, nu. 2.* quoniam est ius exigendi, & percipiendi decimam ob ministeriū religiosum & sacrum. Nam Sacerdotum est, Sacramenta conferre, Dei verbum nunciare, ac spirituali cibo plebem sibi commissam & creditam pascere: & ideo qui spiritualia seminant, temporalia metunt, iuxta verbum Apostoli. Si verò de secundo loquamur, Decima, est res temporaria. Est enim terra, vel arborum, vel personarum, vel animantium fructus: quod sit, vt eiusmodi fructus, præsertim iam collectus, vendi, locari, & permutari queat: est enim vinum, oleum, frumentum, mel, ouis, vel agnus. Et idcirco etiam cum Clericus pœna pecuniaria mulsetur sententia solet executioni mandari in fructibus decimarum, in vino nimirum, oleo, frumento, & alijs huiusmodi bonis iam collectis. Hinc etiam sit, vt ius exigendi decimam in Laicum cadere non possit, quamuis fructuum capax Laicus sit, & qui tale ius sibi usurpat, sacrilegium admittit: quia rem sacram sibi contra Canonicas leges & iura sumit & arrogat.

Octauò queritur, An Decima, lege iustitiæ, an verò tantum lege charitatis & misericordiæ debeatur? Respondeo, Decimam deberi lege iustitiæ: quoniam Ecclesia iubens decimam dari Clericis, eo ipso talem actum constituit in virtute iustitiæ, & tribuit Parochis ius exigendi, & percipiendi decimas. Vt enim lege civili tributa Principibus debentur, & qui ea Principi denegaret, & sibi sumeret, furtum committeret: ita qui decimam Parocho debitam sibi retinet, alienum usurpat ac surripit: item sacrilegus est, quia rem sacris vsibus deputatam sibi sumit.

Nonò queritur, An Ecclesia Decimæ dominium habeat, an verò solum ei decima debeatur? quod perinde est ac si quereretur, qua actione decima petatur, vtum actione rei vindicationis, quæ est realis actio; An verò solum petatur tanquã debitum; hoc est, An petatur solum actione personalis? Hanc questionem tractauit Glossa duobus in locis, videlicet, in *cap. Tua 2. de Decimis*, & in *cap. Moderamine 16. quest. 1.* Abbas item in alijs duobus capitibus, nempe in *cap. Commissum, nu. 4. de Decimis*, & in *cap. Tua nobis nu. 11. de Decimis*. Ac duas referunt opiniones: prima est eorum qui negant, Ecclesiam eiusmodi dominium habere; & ideo ab ea non

1. Cor. 9.

Peti decimam cōditione rei vendicationis: nam quisquis rem vendicat, eam petit vt suam; & decima nisi sit separata ab alijs bonis, non definit esse prioris domini. ff. de Pollit. l. 2. §. vlt. Deinde, frumentum, & alia similia, quando sunt cum alijs eiusdem generis commixta, fiunt communia. Ergo decima, quæ ex frumento debetur, quamdiu est cum alio frumento permixta, adhuc in bonis nostris habetur & computatur. Accedit, quod rei nondum traditæ dominium, in alium minimè transfertur, ergo donec decima sit Ecclesiæ soluta, ac tradita, in bonis Ecclesiæ non numeratur. Sic Federicus in conf. 74. Et Rebuff. tract. de Decimis. q. 3. num. 16. & 17. & q. 9. num. 8. & seq. Quare huius opinionis auctores quidam aiunt decimam peti actione confessoria, qua petimus ius aliquod seruitutis, quod in re alterius habemus. *L. loci corpus, & l. 1. ff. si seruitus vendi. sic Rofre. in tracta. & libello. iuris Canonici. p. 4. rubr. qua alt. decima petatur. Iason. Instit. de actioni. §. equa. secundo notabili.* Decima verò, est seruitus quedam, quam populus Christi fidelis, Ecclesiæ debet. Aiunt alij decimam peti actione ex Canone, siue actione ex lege siue diuina, siue canonica, siue vsu approbata. Nam vt constat ex l. 1. ff. de condit. ex lege, quandoquq; obligatio est ex aliqua lege siue antiqua, siue noua, & lex non exprimit actionem, ex qua nascatur ea obligatio, petitur actione ex lege: & propterea quia diuina lex, vel canonica, vel consuetudo decimam solui decernit, eam petit Ecclesia actione ex lege, siue ex Canone.

Secunda opinio docet, Ecclesiam habere dominium decimæ, & eam petere actione rei vendicationis. Sic Abbas in locis supra citatis, ratus huius quoque sententiæ fuisse Innocentium, Hostiensium, & Ioannem Andream: additq; hanc esse vtiorem, & magis cum iure Canonico congruentem sententiã. Nam in cap. Tua nobis de Decimis, Deus asseuerat, decimas & primitias esse suas, ergo sunt in Ecclesiæ dominio: nam pronomen (suum) in iure, dominium significat, vt colligitur ex l. Quintus Mutius. §. Argento & l. cum sua ancilla, & l. Scribit Quintus. ff. de Auro & argenteo legatis, & id non dicitur suum, quod quis in actione habet. Item in cap. Moderamine 16. quaest. 1. dicitur Ecclesiam posse vendicare decimas: sed rei vendicatio conuenit dominio rei, vt constat ex l. 1. & ex l. In rem ff. de Rei vendic. Quo fit, ait Panormitanus, vt non teneat venditio omnium fructuum facta à domino prædij, vt colligitur ex cap. Pastoralis, de Decimis: nam Ecclesia habet decimam partem pro indiuiso in fructibus, siue collectis, siue nondum collectis. Quod si decima Ecclesiæ tantummodo deberetur; profectò venditio valeret; & dominus prædij actione tantum personali esset Ecclesiæ obligatus. Item si quis segetes, oliueta, vel vineta igni exureret, Ecclesia ius haberet perinde ac dominus, agendi, contra istiusmodi deuastationem. Nam ex l. Si seruus seruum. §. Si Oliuam. ff. Ad legem Aquiliam. Si quis illicitè colligat oliuas non maturas, debet actione legis Aquiliæ, domino refarcire damnum, etiam si grandine, vel alia tēpestate potuissent fructus perire. Matis enim est, si non perire quoq; potuerint. Hæc opinio est tenenda meo iudicio.

Ad id verò, quod est obiectū, respondent Glossa & Panormitanus, quod nimirum dicitur in l. 2.

§. vlt. ff. de Pollit. a. decimam nondum separatam à bonis, adhuc esse in patrimonio prioris domini habere locum in Decima, quæ voto promissa est, nondum soluta, non autem in ea decima, quæ lege debetur Ecclesiæ, aut quæ iure communi persoluenda est. Id etiam quod obijciebatur, frumentum vnus domini cum alio alterius domini permixtum, pertinere ad dominum vtriusque frumenti, quod est permixtum, locum aiunt Glossa & Panormitanus habere, quando commissio fit voluntate dominorum: tunc enim totum pro communi & indiuiso habetur: & verumque frumentum commune fit, & vterque dominus habet actionem de communi diuidendo, vt diuidatur, sed si absque voluntate dominorum est permixtum, non fit commune: & vterque potest vendicare partem suam. *l. si frumentum ff. de rer. diuis. & Instit. de rer. diuis. §. si dorum.* Præterea, priuilegium, inquit Glossa, est Ecclesiæ, quæ rei nondum traditæ dominium acquirit, vt docent Glossa, Paulus & Iason in l. Vt inter diuisionem. c. de sacrosanct. Eccles. & colligitur ex cap. ex Literis ad vnum de consuetud. Quibusdam iunioribus magis placet prima sententia, Decimam nondum à bonis nostris separatam, adhuc quidem esse in nostro dominio, & bonis, lege tamen iustitiæ deberi Ecclesiæ. Porro Canones, inquit, & iura, decimam aiunt esse Dei, siue Ecclesiæ, quia debetur, non quia in Ecclesiæ dominium transferit: Sicut tributa etiã nondum soluta & tradita, dicuntur esse Principum, ac Regū, quia ipsis iustitiæ lege debentur. Mihi yero magis secunda opinio probatur.

Decimò queritur, Quot, & quibus de causis decima sit constituta? Respondeo, multis. In primis vt constat ex cap. Tua nobis, de Decimis, instituta est decima, vt profiteamur, Deum rerum omnium supremum habere dominium. Deinde, vt ex decima, Ecclesiarum ministri commode alerentur, & suo debito stipendio afficerentur: & ideo in Scripturis eam Deus suum cibum appellat. Item, vt Sacerdotes omni cura victus solui ac liberi, Deo diuini que rebus expeditis & commo dius vacarent. Vnde 2. Paralip. cap. 13. præcepit Ezechias rex populo habitanti Hieruzalem, vt daret partes Sacerdotibus & Leuitis, quod liberis possent vacare legi Dei. Præterea ad Sacrarum ædium fabricam tuendam & conseruandam. Ad hæc, vt peregrini, aduenæ, & egentes, vitæ sub sidium haberent: & idcirco conditi sunt Canones, quibus præcipitur, vt ex decimis quatuor portiones fiant: quarum, vnam sibi sumat Episcopus; altera Clericorum victui portio destinatur: tertia, facris ædibus seruiat reficiendis: quarta pars, in usus & alimenta pauperum impendatur. cap. Vlt. cap. Concesso. cap. Quatuor. cap. de Redditiis. cap. Mos est. 2. quaest. 2. Quo etiam fit, vt decimas, ius Canonium appeller interdum, alimenta pauperum, cap. Decime. 16. quaest. 1. ex Augustino, & cap. Quosdam eadem causa, & quaestione ex Hieronymo, & cap. Clericus. cap. Pastor Ecclesiæ. 1. q. 2. qua de re statim dicemus inferius. Ad extrēmū, decima est instituta, vt Parochia multa onera sibi iure Canonico imposita possint comode sustinere, nimirum, vt egenos aliquo vitæ subsidio subleuent: Vt Episcopo Ecclesiis inuisent, debitum obsequium præstent: vt Romano quoq; Pontifici portionem debitam persoluant: & vt

& vt sepe ex bonis Ecclesiarum, Principum inopiam & egestatem, Romani Pontificis concessu & auctoritate, sustentent.

Cap. XXIV.

Qui nam decimam soluere lege debeant :
ex quibus etiam bonis: ubi & quan-
do sit persolueda.

PRIMO queritur, Quis decimam prædialem soluere lege cogatur? Respondeo ex cap. *A nobis de Decimis* quemlibet, siue sit nobilis, siue ignobilis; quemlibet etiam, siue Laicus sit, siue Clericus, iuxta id quod habetur in cap. *Nonum, de Decimis*, decimam soluere debere: vt colligitur ex cap. *Si quis Laicus 16. quest. 1.* Item Iudæi decimam debent ex terris quas colunt Christianorum Principum iurisdictioni subiectis, cap. *de Terris, de Decimis*. Et idem dicendum est de Saracenis, Turcis & Paganis, qui sub Christianorum Principum ditione & potestate degunt, idem prorsus etiam de Hæreticis, vt docent Abbas & cæteri in cap. *de Terris, de Decimis*. Item Reges, & cæteri Principes, & Imperatores, mercenarij, etiam & famuli, dummodo personæ sint liberae, ex lucro stipendij siue mercedis, decimam debent persoluere. Serui tamen non item, cum nihil proprium habere queant.

Secundo queritur, Quam decimam Iudæi, Saraceni & Paganis qui inter Christianos degunt, soluere debeant? Respondeo ex cap. *de Terris, de Decimis*, eos soluere debere decimam prædialem, ex prædijs nempe, quæ possident; aut ipsa prædia relinquere coguntur; quoniam cum Decima sit veluti quædam seruitus & onus prædijs annexum, sit vt decimam debeat is, in quem fuerit prædium translatum: res enim vna cum onere suo in quemlibet possessorem iure transmittitur ex cap. *Si quis Laicus, cap. Ecclesie, cap. Quicumq; 16. quest. 1.* & clarus in cap. *Cum non sit in homine, de Decimis, cap. Ex literis, de Pignori, Glossa in cap. Tua nobis de decimis, in verbo: sic & dominus, cap. in cap. decima, 16. q. 1. in verbo, negotio*. Sic etiam prædia, ex quibus Principi tributum debetur, in quemcunque possessorem deuenierint, vnâ cum tributo Principi debito transferuntur. cap. *Tributum, 23. quest. 8.*

Quæres, an Iudæus, in quem prædia deueniunt, soluere debeat decimam, quam per multos annos elapsos primus possessor non soluerat? Respondeo cum Parnormitano in cap. *de Terris, de Decimis, nu. 6.* esse cogendum soluere, Nam in *Imperatoris, ff. de Publicanis* ita aperte constitutum est, Quia in vestigalibus, hoc est, tributis, ipsa prædia, non personæ obligantur: ideo possessores; etiam præteriti temporis, tributum soluere debent. Possessor tamen secundus habet actionem contra possessorem primum, recuperandi tributa quæ soluit, si ab eo bona fide per ignorantiam prædia receperit. Ergo pari ratione debet Iudæus secundus possessor, decimam præteritam soluere. Deinde quæres, an si Titius prædium, ex quo multis annis exactis decimam non soluit, Caius vendiderit, iure Caius emptor conueniri queat, & cogi ad decimam illorum annorum soluendam? Respondeo cum Hostiensi, Ioanne Andrea, Felino, & Abbate in cap. *de Terris citato, cap. in c. Cum homines*

num. 6. *de Decimis*, posse: quia res cum suo onere in emptorē transfuit; c. *Ex literis, de pignori*. idq; aperte colligitur ex *Imperatores ante citata*. Immo testibus eisdem Ioanne Andrea, & Parnormitano, ius habet Parochus conueniendi quem maluerit, nempe vel Titium venditorem, vel Caium emptorē. Titium quidem, quoniam fructus percepit, & decimam non soluit, Caium verò, quoniam est nouus possessor, & rem habet decimæ obligatam. Hoc idem sensisse videntur Federicus, in *consil. 81. quod incipit: Laicus, & Abbas in cap. Cum homines citato*. Tertio, si roges, An si aliqua certa regio siue prouincia in Saracenorum ditionem redacta sit, deinde verò ad Christianorum venerit potestatem, ita tamē vt multa prædia, quidam Saracenorum Christianis subiecti, possideant, ex quibus nunquam decima solita est solui, iure cogantur ij Saraceni ex ijs prædijs decimam soluere? Hoc ideo dubitatur quia in cap. *Quanto: de vsuris*, Iudæi compelluntur Decimam soluere, ex domibus & possessionibus, ex quibus Ecclesia percipere consueuerat, antequam ad Iudæos transfrent. Ergo, à contrario, ex ijs prædijs, ex quibus Ecclesia solita non erat percipere, decima minimè debetur. Huc accedit, quod si Turcarum, aut Saracenorum Prouincias Græci aut recuperarent, aut caperent, omnes istiusmodi homines à religione nostra alieni, iure cogi possent, decimam soluere ex omnibus prædijs, quæ penes ipsos, qui iam in Christianorum potestatem venerunt, manerent. Parnormitanus in cap. *de Terris, de Decimis nu. 5.* secutus Oldradum in *consil. 25.* Hæc omnia concedit hac ratione permotus: Quia Deus inquit, sibi omnium rerum in toto terrarum orbe existentium decimam reseruauit. Sed reuera, ex iure Canonico id minimè colligitur: quoniam ex cap. *de Terris, de Decimis, cap. ex cap. Quanto de vsur.* solum habetur, In fideles ex ijs prædijs debere decimam soluere, ex quibus solui solebat, antequam in eorum dominium transfererentur: quoniam res cum suo onere in possessorem transfertur. Ergo, si nullum onus res habet, possessorem nulli oneri & obligationi subijcit.

Tertio queritur, An Iudæus iure cogatur decimam soluere personalem? De hac questione, Glossa in c. *de Terris, de Decimis, cap. 16. qu. 1. cap. Decima*. sentit cū Tancredo & Bernardo, eū ad id non esse adigendum; c. *De Decimis* docet, debere Iudæum decimam prædialem, non personalem soluere: c. *Tua nobis, de Decimis*, testatur, oportere eum soluere quandam decimam personalem: idq; probat ex cap. *Quanto, de vsur.* vbi sic est: *Iudæos, compellendos decernimus ad satisfaciendum Ecclesijs pro decimis & obligationibus debitis, quas à Christianis de domibus & possessionibus alijs percipere consueuerant, antequam ad Iudæos quocunque titulo deuenissent; vt sic Ecclesie conferrentur in demnes.* Sed certè ex his verbis nō deducitur, debere Iudæum personalem soluere decimam, sed prædialem, ex ijs nimirum domibus, & prædijs, ex quibus antea decima soluebatur. Abbas autem in ca. *De Terris, de Decimis in 6. prædicta Decreti verba sic intelligit, Iudæum meritò cogendum soluere personale decimam, ratione eius lucri, quod interest Ecclesie: nam damnum sustinet Ecclesia ex hoc, qd Iudæus habitat in domo, in qua si Christianus habitasset, decimam soluisset; sed neque hic sensus iuxta quorundam sententiam cum ipsa*